

ISSO symposium op 19 maart aanstaande;

'Nieuwe beoordelingsmethodiek voor het Thermisch Binnenklimaat'

Het begrip 'Gewogen aantal overschrijdingsuren' is tegenwoordig zeer gebruikelijk bij het beoordelen van het thermisch binnenklimaat in gebouwen in Nederland. Soms gebruikt men een nog oudere methodiek: het aantal niet gewogen temperatuuroverschrijdingsuren boven de 25°C en 28°C. In de praktijk blijken deze methoden moeilijk interpreteerbaar en communiceerbaar.

Daarom is het lastig om met beide methodieken vast te stellen of een gebouw aan de gestelde eisen voldoet. Dit leidt nogal eens tot enerzijds onnodige veiligheidsmarges en anderzijds tot het niet voldoen aan de verwachtingen van de niet-deskundige gebruikers. De onnodige veiligheidsmarge (te groot geïnstalleerd koel- en ventilatievermogen) leidt vervolgens weer tot een te hoog energiegebruik in gebouwen.

NIEUWE RICHTLIJNEN

ISSO werkt nu aan nieuwe richtlijnen voor de beoordelingsmethodiek voor het thermisch binnenklimaat. Dit doet ISSO in samenwerking met de afdeling Bouwfysica en Installaties van de faculteit Civiele Techniek van de TU-Delft,

BBA Boerstra Binnenmilieu Advies en High Performance Building (HPB) in opdracht van Novem en de Rijksgebouwendienst.

Tijdens de ISSO-dag op 19 maart 2003 kunnen mensen in het Congrescentrum 'Engels' te Rotterdam

verder op pagina 2

Kom naar serie regionale instructiebijeenkomsten:

Nieuwe NTR 3216 Binnenriolering nu verkrijgbaar

Kort na de herziening van NEN 3215 en het Bouwbesluit is nu ook de geheel herziene versie van ISSO-publicatie NTR 3216 'Binnenriolering, Richtlijnen voor ontwerp en uitvoering' gereed.

Met deze publicatie is de ontwerper in staat een afvoersysteem voor afvalwater te ontwerpen dat voldoet aan de gestelde eisen in Bouwbesluit 2003, de (Model) Bouwverordening en de NEN (-EN)-normen.

ACTUALISATIE

Ten opzichte van de oude versie is NTR 3216 zijn met name de volgende richtlijnen toegevoegd of gewijzigd:

- Het toepassen van waterbesparende toestellen.
- Brandveiligheidseisen m.b.t. branddoorslag conform Bouwbesluit.
- Geluidsisolatie van standleidingen.
- Toepassen en beproeven van ontlastputten.
- Berekenen van horizontale dakuitlopen.
- Voorzetwandsystemen.
- Het beproeven op dichtheid en lekzoeken.
- Standleidingen in hoogbouw (h > 50 m).

verder op pagina 2

ISSO-info nummer 20

- 2 Nieuwe instructiebijeenkomsten over warmteverliesberekeningen
- 3 Europa lanceert richtlijn voor energieprestatie
- 4 Nieuwe projectcoördinator voor Elektrotechniek
- 6 Installatiebedrijf Kwekel is 'begunstiger' van ISSO
- 7 Legionellavraagbaak blijft tot eind 2004 bereikbaar

vervolg van pagina 1

kennismaken met de nieuwe beoordelingsmethodiek voor het thermisch binnenklimaat. De methodiek wordt ook wel AGTO (adaptieve gewogen temperatuur overschrijding) genoemd. Op de dag volgt een toelichting op de methode en bieden we ruimte voor discussie en het stellen van vragen.

OMVANGRIJK VELDONDERZOEK

De basis voor de beoordelingsmethodiek zijn inzichten die verkregen zijn uit omvangrijk veldonderzoek. Tijdens de ISSO-dag zal uitgebreid worden ingaan op de wijze waarop deze voor de Nederlandse situatie zijn verwerkt in

nieuwe, praktische uitgangspunten en handreikingen voor nieuwe methodiek. Ook vanuit internationaal perspectief besteden we aandacht aan deze voor Nederland nieuwe beoordelingsmethodiek. Hierbij is onder andere aandacht besteed aan Ashrae S+55, ISO 7730 en veel recente literatuur. In dit verband zullen we de nieuwste internationale ontwikkelingen op het gebied van het thermisch binnenklimaat toelichten.

PRODUCTIVITEIT

Speciale aandacht is er voor de psychologische aspecten en de eindelijk harde relatie tussen binnenklimaat en arbeids-

productiviteit. Een ander belangrijk onderwerp is het kiezen van een goede referentie voor het buitenklimaat. Ook besteden we aandacht aan de beoordeling van het thermisch binnenklimaat in gebouwen voor de gezondheidszorg.

Voor uitgebreide informatie over het symposium vindt u in een sepeeraat toegezonden brochure of raadpleeg onze internetsite www.isso.nl. Meer informatie kunt u ook krijgen bij ing. C.A.M. Arkesteijn, telefoon 010-2065968 of k.arkesteijn@isso.nl

vervolg van pagina 1

- UV-systemen in hoogbouw.
- Olie-, benzine- en vetafscheiders conform Europese normen.
- Vuilwaterpompunits conform Europese normen.
- Gebruik en infiltratie van hemelwater.
- IBA-systemen.
- Het dimensioneren van terreinriolering voor hemelwaterafvoer binnen de perceelgrens.

VERKOOP VIA NEN

De verkoop van de NTR 3216 verzorgt

NEN, Postbus 5059, 2600 GB Delft, telefoon: (015) 2690390 en fax: (015) 2690190. De prijs van de publicatie bedraagt € 105,- inclusief BTW.

REGIONALE INSTRUCTIEBIJEENKOMSTEN

De vernieuwing van NTR 3216 is dermate ingrijpend dat ISSO en Uneto-VNI het noodzakelijk vinden om de wijzigingen via regionale instructiebijeenkomsten te communiceren naar de technici die met de nieuwe richtlijnen moeten werken.

Een brochure met een aanmeldings-

formulier is u sepeeraat toegezonden. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de heer ing. O.W.W. Nuijten, tel. 010-2065963 of e-mail: o.nuijten@isso.nl

Nieuwe instructiebijeenkomsten over warmteverliesberekeningen

Dit jaar organiseert ISSO opnieuw een serie instructiebijeenkomsten over warmteverliesberekeningen. De eerste bijeenkomst, over ISSO-publicatie 57 'Warmteverliesberekeningen voor gebouwen met hoge ruimten' vindt plaats op 5 maart 2003. Later in het jaar volgen meer sessies, ook over de nieuwe ISSO-publicatie 51 'Warmteverliesberekening voor woningen en woongebouwen' en over ISSO-publicatie 53 'Warmteverliesberekening voor utiliteitsgebouwen'.

Steeds meer opdrachtgevers eisen van ontwerpers van klimaatinstallaties dat zij gebruikmaken van normen en richtlijnen. ISSO levert voor de installatietechniek deze normstellende publicaties. Zij komen tot stand in samenwerking met deskundigen uit het vakgebied. Om echter snel en op de juiste wijze met deze publicaties te kunnen werken, zijn de

instructiebijeenkomsten een ideale 'leerschool'.

NIEUWE METHODEN

In korte, intensieve bijeenkomsten vertellen deskundige docenten over de kern van waterzijdig inregelen en hoe je de nieuwe methoden kunt toepassen met behulp van de drie publicaties.

ISSO-publicaties 51, 53 en 57 bevatten nieuwe ontwerpberekeningsmethoden voor verwarmingsinstallaties voor de utiliteitsbouw en woningbouw. Oude methoden, zoals de inmiddels vervallen ISSO-publicatie 4 en NEN 5066, zijn niet meer van toepassing. De nieuwe publicaties 51, 53 en 57 sluiten aan op de nieuwe nationale en Europese normering die binnenkort officieel van kracht wordt (NEN-EN 12831).

De bijeenkomsten zijn bestemd voor:

- Technici die betrokken zijn bij het ontwerpen en uitvoeren van klimaatinstallaties.
- Technici die betrokken zijn bij het verwerven van opdrachten.

- Technici die betrokken zijn bij toezicht op de uitvoering.
- Installateurs, ontwerpers, adviseurs, projectleiders, etc.

DOELSTELLING

Tijdens de instructiebijeenkomsten komen in ieder geval de inhoud, de achtergronden en het toepassen van de ISSO-publicaties aan bod. Aan de hand van een gebouwtekening gaat de docent nader in op de gegevens die nodig zijn voor het maken van een warmteverliesberekening. Zo moet men de oppervlakten, de U-waarden, de Rc-waarden en de infiltratiewaarden bepalen. Na afloop krijgen de deelnemers een uitgewerkt voorbeeld mee naar huis.

Juist omdat de deelnemers actief betrokken worden bij het uitwerken van het voorbeeld, is het aantal deelnemers per sessie beperkt. Van de deelnemers wordt verwacht dat zij enige voorkennis hebben met betrekking tot het uitvoeren van een warmteverliesberekening, bijvoorbeeld met behulp van de NEN 5066 of ISSO-publicatie 4.

ORGANISATIE

Een instructiebijeenkomst vangt aan om 16.00 uur en eindigt om 20.00 u. Tijdens de pauze krijgt de deelnemer een broodmaaltijd. De docenten waren allemaal nauw betrokken bij het opstellen van de desbetreffende ISSO-publicatie. Zij bieden de cursist dan ook inzicht in het waarom en hoe met de nadruk op

Errata in de warmteverliesberekening.

Vanaf begin maart vindt u op de vernieuwde ISSO-site bij de errata een aantal nieuwe errata met betrekking tot de warmteverliesberekeningen zoals die gepubliceerd zijn in ISSO publicaties 51, 53 en 57. Het gaat hierbij om de volgende zaken:

ISSO-51:

Het deel m.b.t de U-waarde van de uitwendige scheidingsconstructies is niet meer volgens de NEN 1068. Hierdoor worden de formules 3.4, 4.3 en E3 aangepast.

Het voorbeeld moet door de wijzigingen worden aangepast.

ISSO-53:

Het deel m.b.t de U-waarde van de uitwendige scheidingsconstructies is niet meer volgens de NEN 1068. Hierdoor worden de formules 3.4, 4.3 en E3 aangepast.

De infiltratieberekening wordt iets aangepast.

Het voorbeeld moet door de wijzigingen worden aangepast.

ISSO-57

Het deel m.b.t de U-waarde van de uitwendige scheidingsconstructies is niet meer volgens de NEN 1068. Hierdoor worden de formules 3.3 en E3 aangepast. In tabel 2.2 wordt de verticale temperatuurgradiënt van de radiatorenverwarming gecorrigeerd.

Het voorbeeld wordt aan de wijzigingen aangepast.

de toepassing in de praktijk.

De kosten voor het bijwonen van een instructiebijeenkomst bedragen € 275,-. Voor dat bedrag ontvangt u ook de betreffende ISSO-publicatie en de broodmaaltijd. De prijs is exclusief BTW. Heeft u interesse om een instructie bij te wonen, vul dan het formulier in de apart toegezonden brochure vrijblijvend

in. Zodra de data bekend zijn, sturen wij u nadere informatie en een definitief aanmeldingsformulier. Raadpleeg ook onze website voor actuele informatie.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met ing. C.A.M. Arkesteijn, telefoon 010-2065968 of k.arkesteijn@isso.nl

Europa lanceert richtlijn voor energieprestatie van gebouwen

In januari 2003 is de 'Europese Richtlijn inzake de Energieprestatie van Gebouwen' door de Europese Commissie goedgekeurd. Dit betekent dat de Europese lidstaten verplicht zijn om deze richtlijn in hun nationale regelgeving te implementeren. Het doel van de Europese Richtlijn is het verbeteren van de energieprestatie van gebouwen.

De richtlijn bevat, om dat doel te bereiken, een aantal hoofdlijnen die de overheden in de wetgeving moeten opne-

men. Die hoofdlijnen zijn:
 0. Ontwikkeling van berekeningsmethode(n) voor bepaling van de energieprestatie van gebouwen. Een raamwerk waaraan deze berekeningsmethode moet voldoen is opgenomen in de annex van genoemde richtlijn.
 1. Vaststellen van minimumeisen voor de energieprestatie van gebouwen. Hierbij mag men volgens de richtlijn onderscheid maken tussen nieuwbouw en

bestaande bouw.

2. Toepassen van de minimumeisen voor de energieprestatie bij nieuwbouw.

Aanvullend hierop stelt de richtlijn dat men energiezuinige opwekkingstechnieken, zoals warmtekracht en warmtepompen in een haalbaarheidsstudie, moet meenemen en moet beoordelen op technische en economische haalbaarheid. Dat moet men doen voordat de bouw aanvangt en in gevallen waarbij het vloeroppervlak groter is dan 1000 m².

3. Toepassen van de minimumeisen voor de energieprestatie bij een grote renovatie van bestaande gebouwen met een vloeroppervlak groter dan 1000 m².

4. Het invoeren van een energieprestatiecertificaat voor nieuwbouw of bij verkoop of verhuur van bestaande gebouwen.

5. Periodieke keuring van ketels en verwarmingsinstallaties en van AC-installaties waarmee wordt gekoeld. Installaties waarvan de ketel ouder is dan 15 jaar moet men aan een eenmalige keuring onderwerpen.

BINNEN DRIE JAAR

De wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen die uit deze richtlijn voortvloeien, moeten uiterlijk 4 januari 2006 in werking treden. Overige activiteiten moeten uiterlijk 1 januari 2009 afgerond zijn. De gevolgen van deze Europese richtlijn voor de regelgeving in de gebouwde omgeving en de organisaties die hier werkzaam zijn, zijn groot. Verder is het duidelijk dat Nederland met de Energie Prestatie Normering (EPN) en de Energie Prestatie Advisering (EPA) al een eind op weg is. Ook heeft de Richtlijn invloed op de in de installatiebranche toegepaste procescertificering door middel van Beoordelingsrichtlijnen (BRL's): BRL 9501 (Energie Diagnose Referentie EDR), BRL 9502 (EPA-W) en BRL9503 (EPA-K) (in voorbereiding).

VERNIEUWENDE ELEMENTEN

Vernieuwend aan de Europese Richtlijn, in vergelijking met eerdere acties om het energiegebruik te verminderen, is de aandacht voor keuring van ketels en airconditioning installaties en de verplichting tot een EPA en de daarbij behorende certificering voor de bestaande bouw. Dit opent een deur om een betere aansluiting te realiseren tussen een energieprestatie op papier en de werkelijk geleverde energieprestatie.

ting tot een EPA en de daarbij behorende certificering voor de bestaande bouw. Dit opent een deur om een betere aansluiting te realiseren tussen een energieprestatie op papier en de werkelijk geleverde energieprestatie.

PLAN VAN AANPAK

Om de richtlijn zo effectief mogelijk in Nederland te integreren, laten het ministerie van VROM en Novem een plan van aanpak formuleren. TNO, ISSO en BMT zorgen voor de uitwerking van dit plan van aanpak. ISSO moet er in dit verband voor zorgen dat men de reeds ontwikkelde instrumenten binnen de installatiesector optimaal gebruikt. Dan gaat het om de instrumenten op het terrein van energieadviesing, ontwerp- en keuringstools en procescertificering. Het plan van aanpak moet in april 2003 gereed zijn.

Voor meer informatie kunt u terecht bij ing. J.C. Aerts van ISSO, tel. 010-2065962 of j.aerts@isso.nl en ir. J.J.N.M. Hogeling, tel. 010-2065966 of j.hogeling@isso.nl

ISSO heeft nieuwe projectcoördinator Elektrotechniek

Sinds eind januari heeft ISSO een nieuwe projectcoördinator in dienst. Zijn naam is Gerben van Dijk en hij gaat zich bezighouden met projecten in de installatiediscipline Elektrotechniek. Het is voor het eerst dat ISSO zich zo nadrukkelijk met dit vakgebied gaat bezighouden.

Gerben van Dijk is 27 jaar en beschikt over een afgeronde, universitaire opleiding Elektrotechniek die hij volgde aan de Universiteit Twente. Voordat hij bij ISSO in dienst trad, werkte Gerben van Dijk bijna 3 jaar bij een bedrijf waar hij zich bezighield met het werven, selecteren en detacheren van hoger technisch personeel.

VOLWAARDIG ONDERDEEL

“Het werkveld van de elektrotechniek is, gezien mijn opleiding, zeker niet nieuw voor mij, maar wel voor ISSO. Ik heb veel zin om dit werkveld tot een volwaardig onderdeel van ISSO te maken. Ik hoop in mijn nieuwe functie, samen met vele anderen, een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling en het uitbouwen van de kennis bij de elektrotechnische bedrijven binnen de installatiesector”, zegt Gerben van Dijk.

Wilt u nader kennismaken met Gerben van Dijk dan kunt u contact met hem opnemen via tel. 010-2065947 of g.v.dijk@isso.nl

Eerste serie instructiebijeenkomsten succesvol

ISSO hield in oktober en november 2002 op een zestal plaatsen in Nederland instructiebijeenkomsten over nieuwe warmteverliesberekeningen. Daarbij draaide het om de informatie uit de nieuwe ISSO-publicatie 53 'Warmteverliesberekening voor utiliteitsgebouwen' en ISSO publicatie 57 'Warmteverliesberekening voor gebouwen met hoge ruimten'.

Er was veel animo voor deze bijeenkomsten; in totaal namen zo'n 200 personen deel aan deze instructies. Voor de pauze behandelde de docent de theoretische achtergronden van de ISSO-publicaties en konden de deelnemers vragen stellen. Na de pauze mochten de deelnemers zelf aan de slag. Aan de hand van een uitgereikt voorbeeld gingen de deelnemers achtereenvolgens het transmissieverlies, infiltratie/ventilatieverlies en de opwarmtoeslag bepalen. Na elk

onderdeel gaf de docent weer uitleg over het voorbeeld. Op deze manier leerden de deelnemers hoe ze moesten werken met de betreffende ISSO-publicatie.

EVALUATIE

Na afloop evalueerde de docent de instructie. Uit de evaluatie bleek dat de deelnemers enthousiast waren over de inhoud van instructie en de opzet ervan. In het algemeen vond iedereen

dat deze wijze bijdraagt aan het snel en efficiënt leren omgaan met de ISSO-publicaties. Tevens kwam van een aantal deelnemers het verzoek om dit soort bijeenkomsten ook voor andere ISSO-publicaties te organiseren. Bovenstaande reacties hebben ertoe geleid dat ISSO op 5 maart 2003 nog een instructiebijeenkomst voor ISSO-publicatie 57 organiseert.

Voor meer informatie met betrekking tot de nieuwe instructiebijeenkomsten kunt u contact opnemen met ISSO, ing. C.A.M. Arkesteijn tel. 010-2065968. Ook vindt u elders in deze ISSO Info een artikel met informatie.

Tweede deel van Handboek Installatietechniek gereed

Met het verschijnen van het tweede deel is het Handboek Installatietechniek nu helemaal compleet en zeer actueel. Dit handboek is maatgevend voor het niveau van het installatievak in Nederland. Het omvangrijke naslagwerk dient dan ook drie doelen:

- Het is een betrouwbaar, gezaghebbend handboek voor het gehele vakgebied; gemakkelijk toegankelijk via een uitgebreide trefwoordenlijst.
- Hij is up-to-date voor het gehele vakgebied, met goede verwijzingen en daardoor geschikt voor studiedoeleinden.
- Het naslagwerk bevat voldoende en vooral betrouwbare gegevens voor

ISSO was ook aanwezig bij het drukproces.

het snel berekenen van bepaalde zaken zodat u bij het (voor)ontwerp verantwoorde keuzen kunt maken.

WETENSWAARDIGHEDEN

Het handboek omvat 1402 pagina's redactionele tekst en 22 pagina's trefwoorden.

In het hele boek zijn 989 figuren ter illustratie opgenomen.

Er staan 435 tabellen in het boek.

Het aantal trefwoorden bedraagt 2193.

In totaal werkten er 64 auteurs mee aan het handboek.

De eindredactie is 146 keer bij elkaar gekomen gedurende gemiddeld 4 uur per keer.

Installatiebedrijf Kwekel is 'begunstiger' van ISSO.

Installatiebedrijf Kwekel B.V. uit 's-Hertogenbosch is 'begunstiger' van ISSO. Hiertoe besloot het bedrijf vanwege het grote belang van ISSO als organisatie en de ISSO-publicaties in het bijzonder. ISSO zorgt voor kwaliteit en vooruitgang in de installatietechniek "en dat zijn juist de twee peilers waarop Installatiebedrijf Kwekel sinds jaar en dag bouwt", aldus de leiding van het bedrijf.

Het installatiebedrijf besteedt veel aandacht aan opleidings- en ontwikkeltrajecten. Hierdoor kan gekwalificeerd personeel garant staan voor eersteklas vakwerk op het gebied van sanitaire, water- en gastechnische installaties en mechanische ventilatiesystemen. De ISSO-publicaties vormen in dit geheel een onmisbare schakel.

VOORAANSTAAND BEDRIJF

Installatiebedrijf Kwekel is één van de grootste sanitair installateurs op het gebied van projectmatige woningniewbouw. Jaarlijks worden er zo'n 3500 woningen over de lijn Amsterdam – Almere – Deventer tot aan het zuiden van Nederland onder medeverantwoordelijkheid van het installatiebedrijf afgemonteerd. Ook het ambachtelijk verwer-

Het speciale logo dat ISSO-begunstigers mogen voeren.

ken van zink of koper tot dakbedekking en montage van mechanische ventilatie en warmteterugwininstallaties vallen binnen de mogelijkheden van het bedrijf.

Het bedrijf onderscheidt zich in de markt door de volledig geïntegreerde, grootschalige prefabricage. Een geavanceerde afdeling werkvoorbereiding staat garant voor exacte prefabtekeningen en maatvoeringen. Door gunstige montagecondities is het halffabrikaat van hoge kwaliteit en kan men op de bouw de diverse halffabrikaten in hoog tempo tot complete installaties verwerken. Het bedrijf is daarom sterk in seriematige woningniewbouw.

PERMANENTE SCHOLING

Naast leidingwerk en de benodigde afvoersystemen, levert en installeert Installatiebedrijf Kwekel allerlei soorten sanitair. Een aparte sanitairafdeling adviseert en begeleidt aannemers en kopers in het sanitaire keuzetraject. Naast het standaard aannemerspakket is de sanitairafdeling in staat om volgens de werkwijze van het Sanitair Goldlabel alternatieve pluspakketten of volledig maatwerk aan te bieden. Hiervoor werkt het bedrijf alleen met kwaliteitssanitair. Ook de coördinatie van centrale verwarming en elektrotechnisch werk in de badkamer kan Installatiebedrijf Kwekel van de aannemer overnemen.

In een ambachtelijk bedrijf waar medewerkers het belangrijkste kapitaal vormen, heeft bijscholing een continu karakter. Installatiebedrijf Kwekel loopt voorop in het begeleiden van medewerkers en het opleiden van jonge aanwas. Een brede inzetbaarheid en het bieden van toekomstperspectief staan hierbij centraal. Niet voor niets dat het bedrijf tot twee keer is uitgeroepen tot 'Beste Leerbedrijf van het Jaar' in de installatietechniek. Het is vanuit deze invalshoek dat Installatiebedrijf Kwekel de Stichting ISSO als begunstiger een warm hart toedraagt.

Begin maart gaat vernieuwde ISSO-site online

De ISSO-website met de oranje achtergrond bestaat alweer geruime tijd. Maar door de toegenomen hoeveelheid informatie die u er kunt vinden, was een nieuwe opzet dringend noodzakelijk. Daar is recentelijk hard aan gewerkt. Via een nieuwe indeling met meerdere submenu's is de site nu overzichtelijker en heeft u sneller en makkelijker toegang tot de gewenste informatie. Een nieuw onderdeel op de website is de mogelijkheid om vragen en/of opmerkingen aan ons door te geven met betrekking tot de publicaties die bij ISSO verschijnen. Ook hebben wij het elektronisch bestellen van publicaties makkelijker voor u gemaakt.

Overtuig uzelf van het nut en het gemak van onze website en surf naar www.iss.nl

Website legionellavraagbaak blijft tot eind 2004 bereikbaar

De website www.legionellavraagbaak.nl blijft zeker nog tot eind 2004 in stand. Deze opdracht heeft het ministerie van VROM aan ISSO verstrekt. Dit betekent voor ISSO een verlenging van het beheer van de vraagbaak, die inmiddels meer dan 40.000 keer is geraadpleegd.

Nieuwe wetgeving vertraagd, VROM blijft controleren

Op 15 oktober 2002 verliep de tijdelijke wettelijke regeling voor legionella. Een nieuw besluit, dat de tijdelijke regeling moet vervangen, is echter vertraagd. Toch blijft de VROM-inspectie controleren op legionella. Bedrijven zijn namelijk ook op grond van de zorgplicht in de Waterleidingwet verplicht maatregelen te nemen om legionella te voorkomen.

Er is nog geen datum voor het algemeen overleg met de Tweede Kamer. Na het algemeen overleg gaat het ontwerpbesluit voor advies naar de Raad van State. Het nieuwe besluit was al eerder vertraagd doordat het overleg met de ministeries van Economische Zaken en VWS langer duurde dan verwacht. Op verzoek van de Kamer vond er begin dit jaar bovendien een evaluatie van de tijdelijke regeling plaats. De resultaten van die evaluatie moesten in het ontwerpbesluit worden verwerkt. Ook zorgde de val van het kabinet voor vertraging. VROM verwacht nu dat het nieuwe besluit medio 2003 in werking treedt.

ISSO zal de website ook aanpassen; de veelgestelde vragen en antwoorden worden gescreend en zonodig aangepast op de nieuwe wetgeving zodra deze van kracht is. Inmiddels is er, naar aanleiding van de vraagbaak, ook een speciale ISSO-uitgave verschenen. Hierin vindt u de meest voorkomende vragen en antwoorden uit de praktijk van de legionellapreventie die via de website www.legionellavraagbaak.nl zijn gesteld. De vragen zijn gerubriceerd naar de volgende categorieën:

- Juridisch
- Microbiologisch
- Technisch
- Overig

AANPASSINGEN

De verzamelde vragen en antwoorden bezitten een schat aan aanvullende informatie die u kunt gebruiken als aanvulling op de tijdelijke regeling en ISSO-publicatie 55.1. Opmerkingen over de vragen en antwoorden, die van belang zijn om landelijk te communiceren, zullen we opnemen in een 'errata handboekje' dat u op de website van de vraagbaak kunt vinden.

BESTELLEN:

De uitgave Legionellapreventie – vragen en antwoorden uit de praktijk kost € 25,- inclusief BTW en verzendkosten. U kunt de publicatie schriftelijk bestellen bij ISSO, Postbus 1819, 3000 BV Rotterdam, of per fax 010 21 30 384 of per e-mail isso@isso.nl en via de website www.isso.nl

Bestellen van ISSO-uitgaven

Op de website van ISSO vindt u het meest actuele overzicht van alle publicaties die ISSO uitgeeft, inclusief een prijslijst. Tevens biedt de website (www.isso.nl) van elke publicatie een korte samenvatting. Ook kunt u via deze site bestellingen plaatsen. Maar u kunt uw bestellingen op nóg drie manieren plaatsen. In het algemeen geldt dat wij alleen schriftelijk ingediende bestellingen in behandeling nemen. Per gewone post: ISSO, t.a.v. mev. O. Mbarki, Postbus 1819, 3000 BV in Rotterdam. Per e-mail: isso@isso.nl of per fax: 010-2130384.

Oud-ISSO-voorzitter Cors van Vliet overleden

Op 28 december van het vorig jaar overleed ing. Cors van Vliet. Hij werd 84 jaar. De heer Van Vliet was zeer actief in de installatiewereld en bekleedde dan ook uiteenlopende functies. Zo was hij bestuurslid van ISSO van april 1981 tot en met oktober 1983. En in oktober 1983 werd hij zelfs voorzitter van ISSO; een functie die hij tot en met januari 1989 bekleedde.

Als medewerkers van ISSO hebben wij hem leren kennen als een creatief technicus, aimabel mens en hartelijke bestuurder. Zijn vasthoudendheid en overtuigingskracht waren voor ISSO van groot belang.

INSTALLATIEBEDRIJF UNICA

Cors van Vliet volgde in de oorlogsjaren de HTS in Amsterdam. Na de oorlog werkt hij onder meer bij adviesbureau Deerns in Den Haag en bij Bronswijk in Rotterdam. Later werd hij bedrijfsleider bij het installatiebedrijf Visser en Van der Giessen in Dordrecht.

In 1953 kocht Van Vliet het installatiebedrijf GOIB in Zwolle, dat toen maar 4 mensen telde. Hij bouwde deze onderneming uit tot een installatiebedrijf met landelijke betekenis. GOIB was één van de eerste bedrijven in het land dat daadwerkelijk als totaalinstallateur kon opereren. In de jaren zestig veranderde men de naam van het bedrijf in Unica, zoals het bedrijf nu nog heet.

TRENDSETTEND

Behalve trendsettend voor het installatievak en zijn eigen bedrijf, was Cors van Vliet ook zeer actief voor de branche. Hij was jarenlang bestuurder van brancheorganisatie ACI (een voorloper van de huidige Uneto-VNI), van CBVI, OCV en de Verwarmingsbond. Ook was hij vanaf de oprichting lid van TVVL. Bij zijn afscheid van het bedrijf Unica in 1983 ontving hij als blijk van waardering voor zijn vele maatschappelijke activiteiten een koninklijke onderscheiding.

COLOFON

Isso Info is een uitgave van

INSTITUUT VOOR
STUDIE EN STIMULE
RING VAN ONDERZOEK
OP HET GEBIED VAN
GEBOUWINSTALLATIES

Bezoekadres Kruisplein 25
(Weenapointgebouw B)
3014 DB Rotterdam

Postadres Postbus 1819
3000 BV Rotterdam

Tel. 010 - 206 59 69

Fax 010 - 213 03 84

E-mail info@isso.nl

Internet www.isso.nl

Wat is ISSO

De Stichting voor Studie en Stimulering van Onderzoek op het gebied van gebouwinstallaties (ISSO) houdt zich bezig met het programmeren van onderzoek en kennisoverdracht op het gebied van Installatietechniek. Op 29 april 1974 werd ISSO opgericht door de volgende organisaties:

CBVI Stichting Centraal Bureau voor de Verwarmingsindustrie

TVVL Nederlandse Technische Vereniging voor Installaties in Gebouwen

VNI Vereniging van Nederlandse Installatiebedrijven

In een later stadium traden de volgende organisaties toe:

ONRI Organisatie van Nederlandse Raadgevende Ingenieursbureaus

UNETO Unie van Electrotechnische Ondernemers

VABI Vereniging voor Automatisering in de Bouw en Installatiebranche